

DIVERTISMENTE ESTIVALE

Teatrul Tineretului din Piatra Neamț

BURGHEZUL GENTILOM

de Molière

Regia : IULIAN URSULESCU (anul IV regie — I.A.T.C.). Scenografia : NADINA BĂDESCU-SCRIBA și CAMELIA MICU (anul IV scenografie, Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu“). Muzica : NICU ALIFANTIS.

Distribuția : GHEORGHE DĂNILĂ (Domnul Jourdain) ; CORNELIA BLOOS (Doamna Jourdain) ; MIRELA BUSUIOC (Lucile) ; GHEORGHE BIRĂU (Cléonte) ; VIORICA HODEL (Dorlmène) ; MIHAI CAFRIȚA (Dorante, Mufitul) ; CARMEN PETRESCU (Nicole) ; PAUL CHIRIBUȚĂ (Covelile) ; TUDOR ROMEO (Profesorul de muzică) ; ION MUSCĂ (Profesorul de dans) ; LIVIU TIMUȘ (Maestrul de scrimă) ; TRAIAN PĂRLOG (Profesorul de filozofie) ; CRISTIAN MOTRIUC (Maestrul croitor) ; FLORIN MĂCELARU, RADU DOBÎNDĂ (Lachell) ; GEORGETA CACEVSCHI, LEONARD BOICU (Muzicanții).

Printre puținele premiere de la sfârșitul stagiunii 1981—1982, care au avut loc nu doar pentru ca spectacolele să poată fi „raportate“, ci și jucate în această stagiune, s-a aflat și *Burghezul gentilom* al domnului de Molière, la teatrul coconilor de viță de la Piatra Neamț.

Spectacolul s-a jucat peste vară, la diverse ore ale caniculei, pe diversele scene și grădini ale litoralului, „îmbogățind“ ceea ce ne mai amăgeam până nu de mult

să credem că ar putea fi o „stagiune estivală“ specifică. Ei bine, nu ne mai amăgim. Cu atât mai mult, cu cât avem datoria să-i facem și pe alții să nu se (auto)amăgească.

Burghezul gentilom — așa cum a fost pus în scenă de Iulian Ursulescu (anul IV regie), în scenografia semnată de Nadina Bădescu-Scriba și Camelia Micu (anul IV scenografie) — nu numai că n-a „îmbogățit“ nimic, dar a sărăcit imaginea spectatorilor din toată țara, aflați pe litoral, despre ceea ce poate fi un spectacol de Piatra Neamț.

În locul exuberanței tinerești, al dezlănțuitei bucurii de a juca și al extraordinarei verve de joc, produse îndeobște de spiritul de echipă pietrean, atunci când se întâlnea cu un regizor care avea cu adevărat ceva de spus, n-am putut asista decât la câteva întristătoare tentative de salvare actoricească pe cont propriu, apelând însă la procedeele îndelung „verificate“ ale unui meșteșug bătrânicos, vecin cu cabotineria. Dar și aceste strădăanii, de a face totuși ceva, de a face oricum ceva, în absența unei gândiri regizorale ordonatoare, erau condamnate să se deruleze în gol, în mijlocul unei placidități și abulii generale, sub care cu greu ne mai puteam aminti albastrele înfiorări de odinioară ale festivalului de la Piatra.

Desigur, nu-i vom da unui „accident“ cum este *Burghezul gentilom* de la Piatra Neamț o altă importanță decât aceea pe care o merită. Nici nu vom uita că semnatarii regiei și scenografiei spectacolului sînt niște debutanți, pe care sîntem obligați să-i așteptăm și să-i urmărim cu încredere în întreprinderile lor artistice viitoare. Tocmai de aceea, ținem să precizăm că nu superficialitatea acestor lecturi regizorale școlarești, drapîndu-și baltul căutărilor formale în inventivități scenografice strălucitoare pe dinafară, dar goale pe dinăuntru, ne-a surprins cel mai mult, ci seninătatea cu care teatrul, și nu oricare teatru, ci Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, a acceptat atât de evidentă lipsă de gînd a spectacolului, expunîndu-și-o emblematic sub soarele litoralului.

Dacă datoria actorilor e să-și uite de sine, pentru a se putea regăsi pe ei înșiși în teatru, datoria teatrului este să nu le

poarte pași zadarnic, alături de drumul pe care nu-l pot parcurge decât dacă simți că le cresc aripi. *Burghezul gentilom* de la Piatra nu se ridică însă de la pământ. Oricât s-ar fi străduit actorii reprezentăției să renunțe la balastul ei regizoral, nacela spectacolului nu se poate nici o clipă înălța, dintr-o evidentă eroare de construcție. Căci, înaintea oricăror căutări formale, un spectacol teatral nu se mai poate înălța astăzi decât e însuflețit de un gând, de o idee regizorală, care să ne poată vorbi nouă, aici și acum, despre *Burghezul gentilom* al domnului de Molière. Nu printr-o „actualizare” forțată și nici printr-o parodiare facilă, ci printr-o posibilă redescoperire a operei dintr-un unghi de vedere contemporan, apt să ne trezească deopotrivă interesul pentru felul în care arăta și pentru felul în care arată acest burghez de joasă extracție, auto-„aristocratizat” peste noapte.

Dacă o piesă poate fi inactuală, păstrându-și totuși deplinul interes literar, un spectacol inactual e un nonsens. Iar dacă „Molière rămâne mereu actual”, așa cum spunea George Călinescu, va trebui să conchidem că un spectacol inactual cu o piesă „mereu actuală” nu poate fi decât, așa cum spuneam, un accident. Nu ne putem desprinde însă de o altă întrebare sferuitoare, venind de undeva, dinspre partea domnului de Molière ce căuta acest *Burghez gentilom* pe corabia de la Piatra?

Victor PARHON

Teatrul „Constantin Tănase”

■ FUNCȚIONARUL DE LA DOMENII de Petre Locusteanu

Cînd — în urmă cu mai bine de un deceniu — Teatrul „Tănase” a avut ideea (grabnic abandonată, din păcate) de a relua, într-un ciclu intitulat „Comedii de altădată”, câteva dintre marile succese ale umorului scenic antebelic, au existat unele glasuri — nu dintre cele mai autorizate, dealtfel — care au protestat, cu osîrdie, dar fără nici un haz, invocînd mai cu seamă calitatea comică precară a textelor alese. Nici astăzi nu știu ce ar fi vrut să găsească în piesele atît de vehement încriminate umor englezesc?

absurd ionician? pamflet social? Ca și cum acest atît de popular și mozaicat gen care este comedia nu ar presupune și farsa, iar în arsenalul său parcă n-ar exista și qui pro quo-ul, și gagul, și atîtea alte procedee — elementare, poate, dar, sigur, eficace. Și, ca și cum nu risul, sub aspectul său cel mai profund cathartic, ar fi scopul ultim (și unicul arbitru valabil) al oricărei comedii, fie ea „savantă” sau „bulevardieră”... (În paranteză fie spus, primul dintre spectacolele amintitului ciclu, **Birlic** — și el, criticat cu îndrîrjire — merita să fie imortalizat pe peliculă, fie și numai pentru extraordinara distribuție pe care o afișa, începînd chiar cu Birlic și terminînd cu regretații Nicolae Gărdescu și Petre Ștefănescu-Goangă!).

Nu m-am numărat nici atunci printre acei protestatari încruntați și scrișiți, după cum nici acum nu pot fi printre (eventualii) contestatari ai noului spectacol montat în acest ciclu la „Tănase”, cu (în epocă) celebra comedie a lui Petre Locusteanu, **Funcționarul de la Domenii**. Deplîng doar faptul că el este de-abia cel de-al treilea (în mai mult de zece ani!) exemplar al unei serii care se cerea — și era posibil — să fie cu mult mai bogată. Și aplaud, și de această dată, ideea realizării spectacolului cu contribuția unei echipe actorești de marcă, reprezentativă (nu și exhaustivă, bineînțeles) pentru momentul actual al comediei românești, alcătuită cu forțe din și dinafara Teatrului „Constantin Tănase”. Nume ca Matei Alexandru, Coca Andronescu, Lucia Boga, Tamara Buciuceanu, Florina Cercel, Matei Gheorghiu, Marian Hudac, Ion Marinescu, Mihai Mălaimare, Anca Pandrea, Adina Popescu, Rodica Popescu-Bitănescu, Marta Savciuc, Ileana Stana-Ionescu, Gabriela Vlad (ordinea este — evident — aici, numai alfabetică) pot oricînd să susțină afișul oricărei comedii, cu un succes de public fără greș.

Regizorul actualei montări, actorul Matei Alexandru (programul de sală ne amintește că el continuă o tradiție inaugurată în 1911, pe scena Naționalului bucureștean, de Petre Liciu), a reușit, la acest capitol — al distribuției —, un adevărat tur de forță: pe 12 roluri, nu mai puțin de 34 de interpreți (printre actori se numără chiar și un regizor... de film: Savel Stîopol), care rulează un număr impresionant de variante combinatorii, din moment ce fiecare rol are trei sau patru formule interpretative posibile, iar unii actori acoperă, la nevoie, mai multe roluri. Grație acestui sistem, spectacolul s-a jucat, seară de seară, într-o nouă... veche grădină de vară redată circuitului teatral, grădina „Batiștei”.

Piesa în sine nu are un relief deosebit; o comedie de situații, care implică o

Scenă din spectacol

aproximativă satiră a moravurilor. De notat, totuși: siguranța și economia de mijloace a portretisticii; știința (aproape surprinzătoare, dacă ne gândim la vremea cind a fost scrisă piesa) mînuirii intrigii, în care elementul neprevăzut este introdus abil și cu rost; în fine, un comic verbal pe alocuri savuros. Destul pentru ca Petre Locusteanu să merite un loc în istoria dramaturgiei românești și pentru ca **Funcționarul de la Domeniul** să figureze în repertoriul ciclului „Comedii de altădată”.

Spectacolul, la rîndul lui, are haz pe măsura textului. Directorul de scenă (care a operat și o oarecare „modernizare” a replicilor) s-a preocupat în primul rînd de verosimilitatea corespondențelor actor-personaj. Și nu a greșit. Nu cred că am urmărit cea mai bună variantă a distribuției, dintre nenumăratele posibile (în ziua de 14 iulie 1982, au jucat Mihai Mălaimare, Marta Savciuc, Marian Hudac, Coca Andronescu, Gabriela Popescu, Ion Henter, Ovidiu Moldovan, Matei Gheorghiu, Florina Cercel, Ortansa Stănescu, Anca Pandrea, Matei Alexandru), dar celei pe care am văzut-o nu i se poate reproșa mare lucru. Poate, doar, lui Mihai Mălaimare — excesul de clovnerie; executată, e drept, cu o tehnică remarcabilă.

Dar, această notă clovnească a jocului lui Mălaimare naște și o altă observație, care vizează stilul întregii montări. Voit

sau nu, Matei Alexandru a introdus aici-colo citeva accente care îi personalizează desfășurarea. Așa este stilul de comicărie dezlănțuită practicat de interpretul lui H. Popescu-Piscifling (cum de nu l-a numit Locusteanu și „jr”?), așa este machiajul Mărtiei Savciuc (un incredibil Bran, în fustă), așa este ritmul pe care și l-a dorit și l-a obținut regizorul. Totul trimite spre „marele mut”, spre Stan și Bran, spre enorm și burlesc. Lipsște însă (sau există cu o deplorabilă parcimonie) un lucru esențial: gagul. Dacă acest **Funcționar de la Domeniul** de la „Batiștei” ar fi fost și un spectacol de gaguri, poate că am fi consemnat un neașteptat eveniment al stagiunii.

Ar mai fi de semnalat două-trei discrepanțe, corijabile de altfel; de pildă, funcționalul decor modern creat de Mihai Tofan se contrazice cu muzica (ing. Lucian Ionescu), fidelă alurii generale „belle-époque” a spectacolului; rolul Beatricei este doar „pasabil”, deși — cu atât mai mult cu cît era distribuită o actriță de talia Florinei Cercel — putea și trebuia să fie exploatat la maximum; și — nu „în sfîrșit” — căci se produce la fiecare... început de act — gongul „Batiștei” se cere scos urgent din inventar, căci „hazul” lui — dacă ăsta mai poate fi numit haz! — sună cel puțin ciudat: singura asociație de idei pe care mi-a permis s-o fac e cu sunetul dogit al unei țigări de teflon.

■ STELA, STELELE ȘI BOEMA

de M. Maximilian
și V. Veselovski

„Stela” este, bineînțeles, Stela Popescu. „Stelele” sînt Stela Popescu, Alexandru Arșinel și Sile Dinicu. Iar „Boema”... e restul. Adică Luigi Ionescu — care ne reamîntește cu farmec că de el este legată lansarea lalelelor în România: Acvilina Severin — care face aproape tot ce făcea și Rita Pavone în „Canzonissimele” de aur ale anilor '60; încă un cîntăreț (modest, ca factură), care anunță cu emfază, autoprezentîndu-se, că „va interpreta o melodie cu conținut satiric, intitulată sugestiv «Gioni»”. Și mai există și baletul (ah, baletul!) șublerul — se vede — a funcționat în selecționarea fetelor (nu e chiar ca la „Crazy Horse”, dar tot e ceva), dar nervul le cam lipsește, stilul e anemic și lenevos. Ba chiar, la un „french-cancan”, noroc că mai apare și Stela, ca lucrurile să se învieze, cit de cit.

Dar toate aceste detalii sînt observabile doar pentru un cronicar incomod și certăreț. Nu e cazul meu și — lăsînd gluma la o parte — trebuie spus că această ultimă premieră de la „Tănase”, scrisă și compusă de M. Maximilian și V. Veselovski, își justifică titlul. Căci Stela Po-

pescu este o „stea” în adevăratul înțeles al cuvîntului, iar Al. Arșinel o secundează cu brio. Amîndoi sînt avantațați de calitatea textelor pe care le interpretează — inteligente, cu umor și — mai ales — „la zi”. De mult nu am mai ascultat o revistă atît de vie, de îndrăzneață, „obraznică”, în lumina celei mai clasice tradiții moștenite de la patronul teatrului. E bine, e foarte bine așa.

Un loc aparte — în acest spectacol de adevărat divertisment — îl au doi interpreți pe care dinadins nu i-am menționat la început, printre celelalte „stele” Ana-Maria și Horia Moculescu. Nu pentru că ei nu ar accede la același statut de „vedete”. Ci pentru că acest cuplu — afirmat pînă de curînd în genuri diferite, altfel „specializați” (ea — actriță de „proză” cum se spune, el — compozitor și solist de muzică ușoară) — este unul dintre cele mai importante cîștiguri ale genului satiric-muzical de la noi. Umorul lor este discret, cu gust, intelectual (aș zice — dacă nu m-ar bănuî cine știe cine de snobism), este elegant și reconfortant. Reconfortant, pentru că atîtea cupluri grosiere, dacă nu chiar triviale, au apărut și au dispărut, de-a lungul anilor, pe firmamentul estradelor noastre, compromițîndu-le. Familia Moculescu este o floare rară, care trebuie cultivată cu grijă. Stela Popescu — cea care a știut să-i cîștige pentru acest spectacol — are și meritul de a le fi fost amfitrioană.

Cele bune și cele mai puțin bune din *Stela, stelele și Boema* i se datorează — nici nu se poate altfel — și regiei lui Bițu Fălticineanu. Mai puțin bune, coregrafiei (Viorica Cișmigiu). Mai multe — scenografiei (Gabriela Buhoiu).

Dinu KIVU

O încercare de „french-cancan”...